

INAQUE

**DIEVČA
V PLAMEŇOCH**
CLAIRE MESSUD

PREKLAD
MARÍNA GÁLISOVÁ

Claire Messud **Dievča v plameňoch**

Ďakujeme vám, že ste si kúpili túto knižku,
lebo dobré príbehy žijú vtedy, keď ich čítame.
Kniha, ktorú držíte v rukách, vyšla aj
vďaka nášmu spojeniu s 582, s. r. o.

582

CLAIRE MESSUD THE BURNING GIRL

COPYRIGHT © Claire Messud 2017

All rights reserved

TRANSLATION © Marína Gálisová 2019

COPYEDITING Martina Kubealaková

COVER & ILLUSTRATION © Barbora Šajgalíková

SLOVAK EDITION © INAQUE 2019

ISBN 978-80-8207-017-3

ISBN E-BOOK 978-80-8207-021-0

Claire Messud

DIEVČA
V PLAMEŇOCH

INAQUE

*Venujem Livii, Lucianovi a Jamesovi.
A pamiatke C. H.*

Láska je chlapec, ktorý stojí na horiacej palube
a skúša odriekať: „Chlapec stál na horiacej palube.“

Láska je syn koktajúci výrečne,
kým loď pohlcujú plamene a voda.

... a láska je chlapec v plameňoch.

Elizabeth Bishop: *Casabianca*

PRVÁ ČASŤ

Človek by si myslel, že ma to už teraz nebude trápiť. Burnesovci sa dávno odsťahovali. Prešli dva roky. Ale aj tak sa stále nedokážem slniť na balvanoch na okraji kameňolomu, spustiť špičky do chladnej čistej vody alebo počúvať spev iných dievčat bez neutíchajúceho vedomia, že Cassie je preč. A potom chcem niečo povedať, lenže nejde to, chápete. Je to akoby nikdy neexistovala.

Takže radšej tam vôbec nejdem, ale idem rovno domov, bicykel s ešte točiacimi sa kolesami hodím na trávnik za domom a dverami so sieťkou proti hmyzu buchnem tak hlasno, až sa mama zakaždým zľakne, vbehne do kuchyne a pozrie na mňa očami plnými emócií. Vnímam ich jednu za druhou – láska, strach, frustrácia, sklamanie, ale najmä láska. Väčšinou povie len jedno slovo – „Smädná?“ –, vysloví ho s otáznikom a to slovo je mostom odtiaľ sem, ja odvetím „hej“ alebo „nie“ a ona mi buď naleje vodu z krčaha v chladničke, alebo nie. Tým začneme a posunieme sa ďalej.

Takto plynú dni, takto budú plynúť – a nehovorila vari sama Cassie, že „všetko je len otázka plynutia času“? –, až dôjdeme ku koncu tohto leta, tak ako sme došli ku koncu toho minulého, tak ako sme prešli cez všetko, čo sa stalo za posledné dva roky. Každý deň sa „teraz“ vzdávať o niečo

viac od „vtedy“, takže už dokážem uveriť – musím uveriť –, že jedného dňa sa obzriem a „vtedy“ bude ďaleko za mnou, len bodka na obzore.

Príbeh sa mení podľa toho, kde s ním začnete. Mení sa, kto je dobrý, kto zlý a čo to všetko znamená. Všetci svoje príbehy formujeme tak, aby nám potvrdzovali predstavu o sebe samých. Môžem začať vtedy, keď sme ešte s Cassie boli najlepšie kamarátky, alebo môžem začať na temnom konci a celé to vyrozprávať pospiatky.

Ale „predtým“ sa začať nedá: s Cassie sme sa totiž prvý raz stretli v materskej škôlke a vôbec si nespomínam na obdobie, keď som ju ešte nepoznala, keď som v dave nerozoznávala jej útlú plavú hlavu a nevedela som vždy presne, kde v miestnosti sa nachádza, keď som ju v istom zmysle ešte nepovažovala za svoju. Cassie bola drobná, s kostičkami tenkými ako vtáčik. Vždy bola v triede z dievčat najmenšia a členok mala úzky ako ja zápästie. Vlasy mala žiarivé platinové, takmer ako albín. Bola taká plavá, až mala priesvitnú, zružovenú pokožku. Ale boli by ste úplne vedľa, keby ste si jej útlosť a bledosť pomýlili s krehkosťou. Stačilo jej pozrieť do očí – belasých očí, ktoré sa pod zamračenou oblohou menili na sivú ako voda v kameňolome – a bolo by vám jasné, že je odolná. Vlastne myslím, že lepšie slovo je *silná*. Hoci, samozrejme, na konci nemala dosť sily. Ale aj keď sme boli malé, bolo na nej niečo, čo ja viem, akože kašlem na vec, akože: „Ja nie som posero, a ty?“

Podľa mojej mamy a Cassiinej mamy Bev sme sa my dve skamarátili už ako štvorročné v druhý týždeň škôlky. Tak sa to vždy hovorilo, aj keď už teraz neviem, či si to pamätám alebo som to len toľkokrát počula, až som si tú spomienku vymyslela. Hrala som sa so skupinou detí na pieskovisku a Cassie stála uprostred pieskoviska s rukami vbok, vytriešťala oči ako zombička, niežeby bola nervózna, ale totálne odmeraná. Odišla som od kamošiek, štuchla som ju do lakťa a – vraj – som povedala: „Hej, poď si so mnou stavať hrad.“ A jej sa na tvári rozlial ten vzácny široký úsmev, jej

typický slávny úsmev, ktorý neskôr ešte vylepšila medzierka medzi prednými zubami, akú má Georgia Jaggerová. Do piesku som sa vrátila s ňou. „A tým,“ hovorievala vždy moja mama, „sa to začalo.“

Keď ste v škôlke, takými vecami si hlavu nelámete. Obe sme boli ešte deti a vraveli sme, že tá druhá nám je ako sestra. Pritom by nás nikto nepovažoval za pokrvné príbuzné – kým Cassie bola malá, ja som bola na svoj vek vysoká a mohutná a mala som tmavé kučeravé vlasy. No podobali sme sa modrými očami. „Aha, aké máme oči,“ vravievali sme, „sme tajné sestry.“

Jej dom a detskú izbu som poznala tak dobre ako tie vlastné. Cassie bývala s mamou na slepom konci cesty číslo 29 pri vstupe do mesta, v pomerne novej štvrti, ktorú postavili v deväťdesiatych rokoch, kým bola ekonomika ešte v poriadku. Zvonku to bol ideálny maličký dom v štýle Cape Codu, vyzeral, ako keby ho zdvihli niekde inde a posadili na tento skromný pozemok: biely dom s červenými okenicami, podkrovnými oknami, dlhou šikmou tmavou strechou a úhľadným pásom trávniku vpredu, ktorý bol trošku riedky a s každým rokom viac prerastený burinou, až zostalo viac prstovky a ďateliny ako čistej trávy, a s nízkym smiešnym plotom z bielych latiek, len takým oblúkom namiesto plotu s bránou vpredu, ale ten plot neobchádzal celý dom, asi by ste ho označili za dekoráciu. Tesne za plotom a tesne za domom už bujnela necivilizovaná príroda, divá mrkva, javorové semenáčky, životaschopné agáty a baza s konármi vystretými k oblohe, a ešte ďalej predvoj divočiny, tmavého severovýchodného lesa, to všetko ani nie šesť metrov od zadnej steny domu neprestajne pripomínalo, že stromy, jas-traby, jelene a medvede – raz sme na asfaltovej slepej ceste zazreli medvedicu s mladými na výprave ku kontajnerom – tu boli dávno predtým, než sa zjavili ľudia, a určite tu budú ešte dlho po nich.

Schádza mi na um slovo „útok“. Áno, ako keby les útočil na dom Burnesovcov, aj keď pravda bola, samozrejme,

presne opačná: developeri prinútili ľudí vpadnúť do prírody. Z oboch strán popri ich dome stáli iné domy, väčšie, nie biele, ale pokryté cédrovým šindľom, takisto obklopené rozbu-
njeným lačným krovím. Rodina z jednej strany, Aucoinovci, chovala dva nemecké ovčiaky, psy často behali vonku, a keď sme boli malé, báli sme sa ich. Cassie vždy tvrdila, že raz sučka Lottie odhryzla jednému ich hostovi kus zadku, ale teraz mi je jasné, že to asi nebola pravda, lebo Aucoinovci by boli dali Lottie určite uspať. Cassie mala rada dobré histor-
ky a nemuseli byť vždy úplne pravdivé.

Jej mama Bev bola zdravotná sestra, ale nepracovala v nemocnici. Venovala sa paliatívnej starostlivosti a každý deň sa svojou tmavočervenou Hondou Civic plnou chorobopisov a zdravotníckych pomôcok vozila do domov k umierajúcim pacientom a starala sa, aby im bolo dobre alebo aspoň čo najlepšie. Môj otec, ktorý nie je pobožný – ani len na Vianoce nechce ísť s mamou a so mnou do kostola –, vravel, že Bev koná „Božie dielo“.

Bev o svojej práci vždy hovorila veselo – alebo takmer vždy, občas sa to nedalo –, akoby o nič nešlo. Ako oddaná kresťanka neslžila, že jej klienti zomierajú. Vždy hovorila „odchádzajú“ a rozprávala o nich, akoby im pomáhala s prípravou na záhadnú, ale možno aj úžasnú cestu, a nie na cestu do jamy v zemi.

Bev mala veľké mäkké prsia a široký zadok. Nosila dlhé nariasené kvetované sukne, ktoré okolo nej pri chôdzi povievali. Len jemnými rukami a chodidlami mi pripomínala Cassie. Na ruky si Bev aj najväčšmi potrpela: nechty mala vždy dokonale pestované, oválne, zabrúsené pilníkom a nalakované pestrofarebne ako dražé cukríky. A ešte na vlasy: sladko rozvoniavajúcu medovoplavú hrivu. Keď ju človek objal, zacítil vôňu jej vlasov.

Moja mama bola celkom iná ako Bev a ani môj dom sa na ten jej vôbec nepodobal. A ja mám otca a tým sme sa od seba vždy líšili. Cassie k nám dlho rada chodila najmä preto, lebo mohla predstierať, že sme naozaj tajné sestry a moja rodina je aj jej rodina.

Naši sa v Roystone usadili krátko po tom, ako oco dokončil školu, čiže skôr než som sa narodila. Keď sa nastahovali do nášho domu, musel im pripadať rozľahlý ako zámok: ošarpaná stopäťdesiatročná viktoriánska vila s piatimi spálňami, verandou okolo celých základov a vzadu s jednou budovou, kde boli kedysi stajne. Žiadny luxus, len starina. Kuchyňa je staršia ako moja mama. Pochádza z päťdesiatych rokov, biely kredenc sa nedá poriadne zatvoriť, na dlážke je čierno-biele šachovnicové linoleum, a keď sa zapína kotol, znie to ako hukot parníka.

Môj otec je zubár a v stajni má ambulanciu. Na veľkom trávniku tabuľka v tvare štítu hlása DR. RICHARD ROBINSON, ZUBÁR, DENTÁLNA CHIRURGIA. Keď fúka vietor, tabuľka vŕzga. Oco chodí do roboty peši tridsať metrov, len vyjde zo zadných dverí. Na druhej strane, keď niekoho o desiatej večer rozbolí zub, vie, kde ho nájde. Hygienička Tracy Mannová chodí v pondelok, v stredu a v piatok a očkova asistentka Anne Boudreauxová je tam každý pracovný deň, odkedy mi siaha pamäť. Je asi v rovnakom veku ako moji rodičia, ale vyzerá staršia, možno preto, že sa veľmi maľuje. Nad hornou perou má tmavé znamienko ako Marilyn Monroe, ale u Anne by ste to nevyhlasovali za sexi.

Moja mama je novinárka na voľnej nohe, čo zrejme znamená, že môže byť novinárkou, vždy keď sa jej to hodí. Píše recenzie reštaurácií a filmov pre noviny *Essex County Gazette* a posledných pár rokov aj jeden literárny blog, ktorý už má celkom slušnú čítanosť, napríklad aj vo večernej škole angličtiny pre dospelých v Tokiu, ktorá jej texty veľmi zdvořilo komentuje. Pracovňu má na treťom poschodí v dome. Prestaval jej to tam otec mojej kamošky Karen, keď som bola ešte v prvej triede. Karen sa odsťahovala do Minneapolisu, keď sme mali obe deväť rokov.

Moja izba je vedľa kúpeľne na druhom poschodí, na boku domu s výhľadom do susedov Saghafiovcov. V lete pred pár rokmi si kúpili nadzemný bazén, a kým je teplo, stále počujem, ako sa tam šplachocú ich deti. Len čo je dosť teplo, aby som mohla mať stále okno dokorán, už sa kúpu. Saghafiovci

povedali, že sa k nim môžeme hocikedy prísť okúpať, ale už to nerobievam, lebo ich deti sú o trápnych pár rokov mladšie a stále sú vo vode.

Ale chodila som tam v to prvé leto, keď ho kúpili. Oco vyhlásil, že ten bazén je ako „päšť na oko“, ale mama vravela „nechaj ľudí, nech sa bavia“. Povedala, aby som ich pozvanie využila, inak budeme vyzerat' ako horenosi. V to leto som tam chodievala skoro každý deň aj s Cassie. Práve som dovŕšila dvanásť rokov, bolo to leto pred nástupom do siedmej triedy. Malí Saghafiovci ešte nemohli plávať bez maminho dozoru a vtedy tam tak často nebývali, takže s Cassie sme sa celé popoludnia kúpali, opaľovali a zhovárali, kúpali, opaľovali a zhovárali, to všetko veľmi dôkladne, ako keby sme postupovali podľa zložitého receptu.

Keby som to mohla znova zažiť, tak si všetko zapíšem: tajomstvá, ktoré sme si zverovali, plány, ktoré sme spriadali. Ešte aj pesničky, ktoré sme počúvali, keď sme jej iPod dali úplne nahlas, až znel ako plechové tranzistorové rádio: *California Gurls* od Katy Perry a ešte ten hit Rihanny s Eminomom, chytľavý, ale dosť mrazivý, keď sa človek započúval do textu. „*Stoj tam a dŕvaj sa, ako horíme...*“ Keď ho pustili v rádiu v aute, moja mama preladila na inú stanicu a pokrútila hlavou so slovami: „Dievčatá, prepáčte, ale ako feministka toto nemôžem.“

Bolo to v lete, keď som nosila bikiny so vzorom americkej vlajky – hore hviezdy, dole pásy – a bola som hrdá, že keď ležím na chrbte, bikiny sa mi naťahujú od jednej bedrovej kosti k druhej. Medzi nimi bola priehlbina, teda moje brucho, a ak som nadvihla hlavu a pozrela som dole, uvidela som si pod bruchom tmavé kučeravé chlípky, čo mi len nedávno narástli. Cassie mala takú svetlú pokožku, že sa musela nahrubo natrieť krémom a aj tak sa spálila, keď kúsok tela vynechala. Pamätám si, ako raz spala u nás a vzaďu na stehnách, takmer ku kolenám, mala skoro fialovú kožu. Moja mama namočila uteráky do octu a prikladala jej ich na spáleninu, aby ju to menej štípalo. Cassie pri prvom obklade zvrieskla, ale neplakala. Ona celkovo plakala málokedy.

V to leto sme ako dobrovoľníčky pomáhali v útulku pre nechcené zvieratá za mestom na ceste číslo 29 a každá si adoptovala mačiatko. Mačiatka boli sestry z rovnakého vrhu, dve korytnačinové mačičky, vtedy sa nám zmestili do dlaní, mali drobné biele zúbky a lesklé pazúriky, ktoré pravidelne, ale bezbolestne zatínali človeku do džínsov, keď si ich položil na kolená. Ona svoju micku pomenovala Electra. Ja tú svoju Xena, po bojovnej princeznej, lebo sa mi to hodilo k Electre. Xena je dnes vypasená pokojná kožušinová guľa, ktorej bojovnosť sa už prejaví len pri love vtákov a myší pod rúškom tmy – občas nám prináša dokatované obete a necháva ich v kuchyni na dlážke, ako keby bola možnosť, že si ich usmažíme na raňajky –, ale Electra do roka, ešte stále malá, v noci bez stopy zmizla.

Bola to dobrodružka a odmalička vyrážala do lesov za Cassiiným domom. Až prišiel čas, krátko po tom, čo Burnesovcom vstúpil do života Anders Shute, keď sa Electra jednoducho nevrátila domov. Keby ju bolo zrazilo auto na ceste číslo 29, boli by sme našli jej telo. Takto sme si láмали hlavu, či ju niekto neuniesol, človek alebo jastrab, alebo či jej drobučká kostrička neleží niekde v hnojúcom lístí pod konármi útočiaceho lesa. Cassie si občas predstavovala, že Electra ušla a pripojila sa k inej rodine, možno dokonca o pár kilometrov ďalej od nás, a že teraz šťastne hltá tuniaka zo striebornej mištičky: išla za lepším. „Ak si už musíš niečo predstavovať, tak prečo hneď niečo zlé?“ hovorievala. To ja som bola presvedčená, že je určite po nej.

V to leto sme obe chceli byť veterinárky, teda okrem iných vecí. Ja som plánovala byť veterinárkou, speváčkou a spisovateľkou – občas mi zišlo na um, že by mi stačilo aj písať texty popových hitov; potom som túžila byť už len veterinárkou a speváčkou. Cassie chcela byť veterinárkou, herečkou a módnou štylistkou. Stále sme listovali v časopise *Tiger Beat* – mama mi ho predplatila, lebo som sa zaujímalá o hudbu a aj preto, že ho kedysi mala sama predplatený. Mňa bavila hudba kapiel, Cassie hodnotila, ako vyzerajú. Od svojej mamy vedela, že v Hollywoode alebo v New Yor-

ku sa niektorí ľudia živia tým, že celebritám vyberajú, čo majú nosiť. Bev to nepovedala v tom zmysle, aké je to super, skôr *V akom bláznivom svete to žijeme, že sa niekto rozhodne takýmto spôsobom tráviť život!* Ale Cassie to pochopila inak. Zbožňovala módu. Motali sme sa v uličke s mejkapom v drogérii a lekární Rite Aid a ona si na chrbte ruky skúšala každý jeden očný tieň. Ja som predstierala, že ma to tiež baví, lebo bola do toho taká zažratá. Lady Gaga bola podľa nej super, no nie kvôli pesničkám, ale módnemu vkusu: tým šialeným topánkam a šatám z mäsa. A čiastočne možno aj preto, lebo Lady Gaga bola totálne inde ako Bev Burnesová.

Bev našu túžbu stať sa veterinárkami schvaľovala. Povzbudzovala nás. To ona zašla za mojou mamou s návrhom, že ak nás budú voziť na striedačku, brigáda vo zvieracom útulku nebude taká náročná. Moja mama súhlasila, vraj aspoň pričuchneme k „zodpovednosti a dospelosti“. „Ja, keď som bola mladá, ešte vo Filadelfii, som robila dobrovoľníčku v nemocnici.“ Volali ich pásavky, lebo nosili červeno-biele pásavé zásterky. „Vozila som pacientov na vozíčkoch po nemocnici,“ spomínala, „napríklad na röntgen alebo z pohotovosti na izbu. Aj na rehabilitáciu. Dokonca občas ku kaderníčke. Jedna stará pani, keď som vošla do dverí, vždy tleskala a volala: „Moje dievčatko! Moje dievčatko!“ Potom sa nám priznala, ako raz príliš ostro zabočila za roh a tresla pacientkinou zlomenou nohou, vystretou v sadre, o stenu. Ani o toľko rokov neskôr nepotlačila rozpačitý smiech: „Podľa toho, ako zvrieskla, ju to asi dosť bolelo.“ Zrejme jej pripadalo oveľa bezpečnejšie, že budeme pracovať so zvieratami, ale zároveň to bude „v duchu služby“. Bev a moja mama stále mleli o „službe“ a že treba „vrátiť, čo sme dostali“, asi nám tým pripomínali, aké máme v živote šťastie.

Niežeby bol Royston bohaté mesto, aj keď neďaleko máme továreň Henkel a okolité mestá ako Newburyport a Ipswich stoja pri vode a lákajú boháčov, najmä v lete. Ak sú povedzme v bostonských podmienkach takí Robinsonovci úplne zanedbateľní, v Roystone sme na tom akože

dosť dobre. Ešte aj Bev s Cassie boli na tom svojím skromným spôsobom dosť dobre.

Zvierací útulok, prízemná budova zo škvarových kvádrov, mi pripadal ako niečo medzi veterinárnou ambulanciou a psiarňou. V klimatizovanej vstupnej hale boli tmavomodré plastové stoličky na linoleu ako v čakárni a vysoký pult, za ktorým sedel jeden či dvaja zamestnanci s počítačmi a kartotékou. Páchlo to tam leukoplastmi a bolo tam stále zima ako vo veľkej reštauračnej chladničke. Na sivastých stenách viseli plagáty o tom, ako sa treba starať o zvieratá, ako sa očkujú (Dirofilarióza – zabíjak srdca; Lymeská borelióza a váš miláčik), a na jednej strane bola veľká nástenka s fotografiami psov a mačiek s novými majiteľmi.

Viedla to tam Marj, nízka, šlachovitá hnedá žienka so zachrípnutým hlasom a s krátkymi šedivejúcimi vlasmi, ktoré vyzerali, akoby si ich strihala sama. Voľné tričká odhaľovali jej svalnaté ramená. Pod látkou jej starenskovské prsníky viseli, široké a sploštené, skoro po pupok. S Cassie sme si svoje veterinárne pôsobenie predstavovali inak: v bielych plášťoch, lodičkách na nízkom klopokajúcom opätku, a hoci Marj nebola veterinárka (v prípade potreby k nám prišiel doktor Murphy z Haverhillu, príkry a bradatý s bruchom, čo mu napínalo biely plášť), pri pohľade na ňu sme získali inú predstavu o tom, ako možno fungovať vo svete: ako človek, ktorý robí to, čo robí, len a len z lásky a je mu úprimne jedno, čo si o ňom kto myslí.

Marj tie zvieratá naozaj milovala. Kožovité ruky mala plné vystúpených žíl, ale keď siahla na nemotorného jednookého mopslíka Smraďocha a pohladkala ho po zvráskavenom brušku, bola nežná, a keď si pritisla bojazlivú mačku Loulou k ochabnutému poprsiu, tej oťaželi viečka, telo sa jej uvoľnilo a z hrdla vyšlo tiché motorové pradenie mačacej slasti. Marj to vedela najmä s pitbulmi a krížencami pitbulov, ktorých bolo v útulku požehnane. Väčšina ľudí sa ich bála, teda aspoň trochu, a my s Cassie sme boli primladé, aby sme sa o ne starali. No Marj ku každému z nich pri-